

$E=mc^2$

SVERIGES UNGA AKADEMI

PRESENTERAR

FORSKAR- DRÖMMAR

*Berättelser
för nyfikna barn*

fri tanke

INNEHÅLL

Afaf Kamal-Eldin	6	Graham Budd	52	Sanja Bogojević	98
Aishe Sarshad	8	Gunnar Öquist	54	Sanna Friman Koskiniemi	100
Alexandre Antonelli	10	Hans Rosling	56	Sara Danius	102
Anders Celsius	12	Jenny Helena Larsson	58	Sonja Kovalevsky	104
Armita Golkar	14	Jens Hjerling-Leffler	60	Stefan Jansson	106
Camilla Svensson	16	Joel Halldorf	62	Steffi Burchardt	108
Carl von Linné	18	Johan von Schreeb	64	Svante Pääbo	110
Carl Wilhelm Scheele	20	Karin Helander	66	Torsten Wiesel	112
Christer Fuglesang	22	Katarina Wadstein MacLeod	68	Tove Fall	114
Christer Nordlund	24	Lise Meitner	70	Ulf Ellervik	116
Christian Benedict	26	Magnus Jonsson	72	Victor Galaz	118
Christian Ohm	28	Marju Orho-Melander	74	Yerker Andersson	120
Danica Kragic Jensfelt	30	Martin Hägglund	76	Åsa Konradsson-Geuken	122
Ebba Witt-Brattström	32	Mattias Marklund	78	Åsa Wikforss	124
Eleni Stavrinidou	34	Max Tegmark	80	Hur forskning går till	126
Elin Ekblom Bak	36	Meena Daivadanam	82	På universitetet	128
Elinor Ostrom	38	Mia Liinason	84	Kunskapens utveckling	130
Elisabeth Rachlew	40	Mia Phillipson	86	Frågor till dig som har	
Elsa Eschelsson	42	Nanna Svartz	88	forskardrömmar	132
Emma Frans	44	Palle Dahlstedt	90	Vetenskapens historia	134
Erika Alm	46	Peter Englund	92	Ordlista	138
Funeka Nkosi	48	Pontus Nordenfelt	94	Källor	142
Gabriel Skantze	50	Robert Lagerström	96	Illustratörer	144

H EJ ALLA NYFIKNA LÄSARE,

Vill du hitta nya sätt att bota allvarliga sjukdomar? Kanske drömmer du om att rädda världen från klimatförändringar eller orättvisor? Undrar du hur folk pratade för tusentals år sedan? Eller vill du förstå hur små barn så snabbt kan lära sig nya saker. Kanske upptäcka framtidens robotar? Forskare får jobba med sådana utmaningar, och andra häftiga saker.

Behöver jag vara supersmart för att bli forskare? Och måste jag bestämma mig tidigt i livet? Det är olika, då det finns massor av vägar till att bli forskare.

Den här boken handlar om barn som sedan blev forskare till yrket. Några drömde om det redan som små och andra visste inte ens att yrket fanns. Några brukade busa, andra ville helst inte synas. Vissa var helt uppslukade av att samla fjärilar eller med att experimentera i sina föräldrars källare, andra lekte helst med sina kompisar i skogen. En del tyckte skolan var rolig, en del att den var tråkig. Några hade det svårt hemma, andra hade föräldrar eller lärare som trodde på dem. Vissa växte upp i en universitetsstad, andra på landet eller i en förort där det inte alltid fanns elektricitet. Lika olika som barnens intressen och förutsättningar var deras vägar till att bli forskare.

Boken innehåller 60 berättelser om barn som blev forskare i Sverige. Några av dem levde för länge sedan, men de flesta lever fortfarande.

Om du undrar hur forskning egentligen går till eller hur du kan bli forskare så finns det några uppslag i slutet av boken som förklarar mer. Där finns dessutom en kort historia om vetenskapen och en lista med frågor som du själv kan fundera på. I berättelserna är vissa ord markerade med fet stil och färg. I ordlistan kan du läsa mer om vad dessa ord betyder. Vi hoppas att boken kommer ge dig många roliga timmar och inspiration!

FORSKARNA FRÅN
SVERIGES UNGA AKADEMI

CHRISTER FUGLESANG

Förste svensken i rymden

Forskare i fysik och rymdfart • Född 1957 i Stockholm

”**H**UR HÖGT UPP kan man egentligen komma, och vad finns där uppe?”, undrade Christer där han stod på en bergstopp och spanade ut i rymden.

Christers pappa var från Norge, så familjen var ofta där och hälsade på. Då bodde de i en enkel stuga, vandrade i naturen och besteg berg. Redan som tio-åring hade han klättrat upp för två av Nordens högsta toppar.

Till vardags bodde familjen i Stockholm. Tillsammans utforskade de också havet när de seglade i skärgården utanför staden. Christer tyckte om att resa och hitta nya ställen. Men nästan ännu mer gillade han att planera inför resorna. Han kunde förbereda sig i detalj långt i förväg, tänka igenom precis vad han skulle göra och vad han skulle ha med sig. Sedan packade han allt noggrant. Annars var han en ganska vanlig kille som tyckte om att sporta, umgås med kompisar och spela schack. Han gillade klu-riga problem och ibland skapade han egna pusselspel som han testade på sina vänner och sin familj.

Christer gillade att använda siffror och **ekvationer** som verktyg för att förstå hur saker fungerade. Att räkna ut i förväg vad

som skulle hända i ett experiment fick det att bubbla av spänning i hans mage.

När Christer blev äldre läste han matte och fysik på universitetet. Han utbildade sig till forskare i fysik och jobbade med stora experiment för att mäta de allra minsta partiklarna som finns, kvarkarna som finns inuti **atomernas** kärnor.

Men så en dag såg han en annons om ett nytt jobb: de sökte efter personer som ville bli astronauter! Christer blev intresserad, skrev ihop en ansökan, och fick jobbet! Utbildningen var lång och på olika platser i Europa, USA och Ryssland. Så till slut efter 14 år fick han som första svensk någonsin åka ut i rymden! När han arbetade på den internationella rymdstationen som susade fram i omloppsbanan cirka 400 kilometer ovan jord fick han äntligen uppleva hur det kändes att vara tyngdlös.

Efter sina två rymdresor forskar Christer om hur vi kan mäta partiklar med hög energi som flyger runt i rymden. Han är också lärare för studenter som vill veta mer om rymden. Kanske kommer någon av dem att bli den första människan som åker till Mars. Eller blir det *du*?

